

Spominska slovesnost na Mali gori pri Ribnici

'Dragocena vloga tigrovstva v epopeji primorskega ljudstva'

Slavnostna govornika Tomaž Pavšič in Alojz Rebula, na steni slika Danila Zelena

Na Mali gori pri Ribnici na Dolenjskem je bila v nedeljo, 12. t.m., spominska slovesnost, posvečena tigrovcu Danilu Zelenu, junaku, ki mu povojno zgodovinarji še ni priznalo tega naziva. Slavnostni govor je imel republiški poslanec iz Idrije Tomaž Pavšič, spregovorili pa so še: pisatelj Alojz Rebula, župan občine Ribnica Franc Mihelič, predstavnik krajevne Zveze borcev Vinko Kersnič in Stane Nosan, predsednik Krščanskih demokratov iz Ribnice Franc Lovšin ter deželni predsednik Slovenske skupnosti Marjan Terpin.

Srečanje so priredile Slovenska skupnost in primorske stranke, združene v Demosu.

Slovesnost bi bila morala potekati na kraju, kjer je pred 50 leti izgubil življenje Danilo Zelen. Zaradi dežja pa so se govorniki in številni udeleženci »zatekli« v dom JLA v Ribnici, kjer je bil osrednji del slovesnosti. Nato so se vsi odpravili na Malo goro, kjer so pred leseno obeležje, na katerem je zapisan datum Zelenove smrti, položili lovorjeve vence.

Z ubranim petjem je povezoval točke programa Oktet Gallus iz Ribnice pod vodstvom Marjana Trčka, napovedovala pa je Maja Lapornik. Pozdravila je vse prisotne, še posebej ministra za Slovence po svetu

dr. Janeza Dularja, nekdanja tigrovca Vlastjo Simončiča in Alojza Zidarja ter Zelenovega brata in nečaka.

Slavnostni govor Tomaža Pavšiča

V svojem govoru je Tomaž Pavšič predvsem opozoril na nekatere pomembne aspekte organizacije TIGR. »Glavni namen našega prihoda (na to slovesnost - op. ur.) in naše prisotnosti je, da ob petdesetletnici boja na Mali gori ovrednotimo pred Slovenci in vsem svetom svobodoljubna dejanja in žrtvovanje tigrovcev, pomembne in časovno prve borbene skupine evropskega antifašističnega in narodnoosvobodilnega gibanja. Dolga leta je bil prispevek tigrovcev zamolčan ali pa krivično prikazan. Ta njihov prispevek Sloveniji in Evropi, ki so ga Primorci intimno, pa tudi drugače vedno znali cenili, zadnja leta pa o njihovem gibanju izhajajo tudi knjige in je bilo postavljenih nekaj spominskih plošč, naj bo danes, ob petdesetletnici, polnoveljavno spoznan in potrjen«. Govornik je vse prisotne pozdravil v imenu primorskega Demosa in poudaril, da je ta koalicija »ko: demokratična združba nekaterih strank, ki jim je program slovenske narodne, nacionalne osamosvojitve ... ena od prvih nalog, že po naravi stvari poklicana, da ovrednoti tigrovstvo, ki ima izredno dragocen pomen v epopeji primorskega ljudstva in celotnega slovenskega naroda ... narod je namreč

nekaj mnogo višjega kot je lahko dnevna politika, saj se mora obdržati skozi stoletja.«

Slavnostni govornik je opisal tigrovstvo kot plemeniti vzor za osvobodilni boj na Primorskem. Opozoril je na dejstvo, da Danilu Zelenu doslej niso priznali pravice do naslova narodnega heroja, čeprav bi to zaslužil kot prvi borec, ki je padel v boju z okupatorjem. »Je že tako,« je rekel Pavšič, »da se marsikdaj prvenstvo spremeni v neke vrste krivdo.« Obžaloval je tudi dejstvo, da v šoli ni skoraj nič izvedel o domačih junakih, ki so bili v gluhih letih pred vojno skoraj edini evropski uporniki proti fašizmu.

Tomaž Pavšič je tudi izčrpno govoril o vlogi tigrovcev pred nastankom Osvobodilne fronte. »Borba tigrovcev ni bila vezana na kake ideologije, zato so v času sramotne pogodbe med Hitlerjem in Stalinom oziroma Ripentropom in Molotovom ostali čisto sami v borbi proti evropskemu fašizmu. Pomagal jim je le britanski Intelligence Service, kar jim je bilo dolga leta očitano, pa ne samo očitano. Zaradi tega so bili tudi strahovito preganjani. Tigrovci so bili« je nadaljeval govornik, »tista prava narodna nacionalna sila, ki zasluži vse naše spoštovanje pa tudi priznanje prednosti, čeprav se je potem, ko so bile razmere še

dalje na 2. strani ■

Predstavniki Slovenske skupnosti in drugih organizacij na kraju, kjer je pred 50 leti padel Danilo Zelen

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 19. maja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska; 10.00 Mladinski oder: »Glavne osebe na potepu« (Pavle Zidar); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 V studiu z vami: Joži Peterlin; 17.00 Šport in glasba.

■ PONEDELJEK, 20. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Alberto Moravia: »Prezir«, bralni roman; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Veselo na otroškem valu«; 15.35 Simfonični orkester RTV Slovenija, vodi Anton Nanut; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ TOREK, 21. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Jaz, Mikula-letič; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Alberto Moravia: »Prezir«, bralni roman; 12.00 Starost danes; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Anton Nanut, baritonist Josip Lešaja; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pesniške podobe; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 22. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Alberto Moravia: »Prezir«, bralni roman; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Mezzosopranistka Marjana Lipovšek; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenska literatura na stičišču z italijanskim svetom; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ CETRTEK, 23. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Slovensko denarništvo v Trstu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Alberto Moravia: »Prezir«, bralni roman; 12.00 Spoznavajmo Slovenijo; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec iz Ljubljane in Mešani zbor Svoboda iz Vuzenice; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja: Trst je klical; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 24. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 9.30 Človek v mejnih situacijah; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Vincenzo Bellini: La straniera, opera; 11.40 Alberto Moravia: »Prezir«, bralni roman; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Otroški knjižni jesem«; 16.00 Violinista Peter Sheppard in Clio Gould, violist Philip Dukes, violončelist Philip Sheppard; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 25. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Vincenzo Bellini: La straniera, opera; 11.30 Alberto Moravia: »Prezir«, bralni roman; 12.00 Režija in Kanalska dolina; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 16.00 Moderna na Slovenskem — Janko Ravnik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Komedioografski cikelus Stanca Majcna in odlomki dramskih besedil Dve Tašči in Cesar Janez«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Tisk: Tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 040/772151.

Dragocena vloga tigrovstva...

■ nadaljevanje iz 1. strani

hujše in so zajele ves narod, razvil osvobodilni boj v vsej širjavi in mogočnosti, žal tudi nepredvidljivi kompleksnosti; v tem boju so bili tudi tigrovci zraven. Zgodilo pa se je, da tudi pravi junaki med njimi niso postali "heroji" ...» Svoj govor je Pavlič zaključil s tole mislijo: »Danilo in njegovi tigrovci so dokazali, da Slovenci nismo pohlevne ovce in da se v narodu ob najtežji uri najdejo ljudje, ki jih odlikuje ta močnatost in popolna zvestoba idealom. Tigrovci so bili najtrdnější člen v verigi slovenskega preživetja, ki drži od Karantancev prek Trubarja in Slomška, Levstika in Cankarja, Gregorčiča in Kosovela v naš čas, ko štejemo tedne in dneve do vidnejše izpolnitve naše že izbojevane osamosvojitve. Za samostojno Slovenijo je pred petimi desetletji daroval svojo kri naš rojak Danilo Zelen. Večna mu slava!«

TIGR — neideološka protifašistična organizacija

Zanimiv in občuten je bil tudi nagovor pisatelja Alojza Rebule, ki je med drugim opozoril, da obstaja bistvena razlika med prvo, primorsko, narodno in drugo, boljše-viško vodeno organizacijo. Tigrovcem je šlo prvenstveno za narod in ne za ideologijo, za demokratični upor proti totalitarizmu, ki je ogrožal obstoj njihovega naroda.

Ostali govorniki so predvsem pozvali k strpnosti in spravi med Slovenci. Župan Mihelič je opozoril, da dejavnost TIGRa zgodovinsko ni dovolj osvetljena in da mlajše generacije premalo vedo o tem primorskem uporniškem gibanju. Osvobodil-

na fronta, je še dejal, danes nima več takega »svetniškega sija« kot nekoč, čeprav je bilo pogumno državotvorno dejanje. Na žalost pa je v OF kasneje prevladala ideologija in so se v njenem imenu dogajale tudi hude krivice. Zgodovina nas torej opominja, da je treba priznati pravico do različnosti mišljenj in do strpnosti.

V času, ko poteka 50-letnica osvobodilnega boja, je rekel predstavnik Krščanskih demokratov iz Ribnice Lovšin, se marsikdo sprašuje, kdo je imel prav. Le eno je gotovo: usoda se je vselej žalostno igrala s Slovenci. Največ je pri tem izgubil slovenski narod. Če ne bi bilo OF, je še dejal Lovšin, bi bila prav gotovo tigrovska organizacija tista, ki bi vodila naš narod v boju do zmage.

Deželni tajnik Ssk Marjan Terpin pa je ob koncu slovesnosti poudaril, da Slovenska skupnost nadaljuje z bojem, ki so ga že pred drugo vojno začeli tigrovci.

Druge slovesnosti v spomin D. Zelena

Skupščina občine Sežana bo konec tega in v začetku prihodnjega meseca priredila vrsto slovesnosti ob 50-letnici Zelenove smrti. V petek, 31. maja, bo v Vili Maria v Senožečah, rojstnem kraju Danila Zelena, otvoritev razstave likovnih umetnikov Pavleta Medveščka iz Nove Gorice in Vladimirja Klanjščka iz Štandreža, dan kasneje pa bo v istem poslopju ob 14. uri na sporedu znanstveno posvetovanje na temo: »Predvojno narodno revolucionarno gibanje na Primorskem«. V nedeljo, 2. junija, bodo ob 15. uri odkrili temu padlemu junaku spominsko ploščo v Senožečah.

Bodočnost bomo gradili le na resnični spravi

Slovenska kulturno - gospodarska zveza je v petek, 10. maja, priredila v Kulturnem domu v Trstu proslavo ob 50. obletnici Osvobodilne fronte. Slavnostni govornik je bil predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan, uvodno misel pa je podal predsednik SKGZ Klavdij Palčič. S sporedom partizanskih pesmi je nastopil moški pevski zbor »I. Gruden« iz Nabežine pod vodstvom Aleksandra Rojca in ob spremljavi harmonikarja Corrada Rojca. Za režijo je poskrbel Mario Uršič.

Oder Kulturnega doma je bil za to priložnost okrašen s šopki rdečih nageljnov in s stiliziranim Triglavom (simbolom OF). Scenografijo, ki je zelo učinkovito delovala, si je zamislil Marjan Kravos.

Predsednik predsedstva Republike Slovenije Kučan je v svojem govoru predvsem poudaril, da se moramo učiti iz zgodovine. Ne smemo se več spraševati, na kateri strani je kdo bil. Potrebna je sprava, resnična in iskrena, saj bomo samo na tem lahko gradili svojo bodočnost. Danes odpiramo novo stran slovenske zgodovine, je poudaril predsednik Kučan in obenem opozoril, da ne dela interesov naroda tisti, ki zdaj sprašuje po barvi ali podira spomnike. To vodi samo v novo, tragično ločevanje. Osvobodilno fronto je predsednik OF označil za »junaško dejanje, ki daje Slovincem izkaznico za vstop v civilizirani svet«. Brez tega Slovenci ne bi bili, kar

smo. Izrazil je še prepričanje, da je bila OF idejno pluralistična in da je zrasla iz demokratičnega prepričanja. Boj zamejskih Primorcev pa je izhodišče, na podlagi katerega moramo v Italiji zahtevati popolno priznanje svojih pravic. Slovenijo pa zavezuje, je pristavil, da bo še naprej priznavala manjšinam vse pravice, ki so jih deležni večinski narodi, ne da bi pri tem upoštevala načelo reciprocitete. »Varstvo manjšin je trajna dolžnost večinskega naroda.« je dejal.

Predsednik Kučan se je dotaknil tudi jugoslovanske krize. Stanje je tragično, konec nepredvidljiv. Nihče pa nima interesa, da bi se Jugoslavija spremenila v stalno žarišče nemirov. Slovenija se bo zavzemala za miren razplet krize, je poudaril Milan Kučan.

Govoru predsednika Kučana je sledil nastop moškega zbora »I. Gruden«, ki se je predstavil s sporedom slovenskih partizanskih pesmi. Slovesnosti so se udeležile tudi nekatere osebnosti iz zamejstva in Slovenije. Slovensko vlado je zastopal dr. Dimitrij Rupel.

—o—

V ponedeljek, 13. t.m., se je v Italiji znižala za en odstotek diskontna mera. Zdaj znaša 11,5%, prej 12,5%. Ukrep naj bi pripomogel k novemu gospodarskemu zagonu, saj se je znižala cena denarja.

- RES PUBLICA -

Čas, v katerem živimo, je poln političnih debat in polemik. Posebno v Italiji se zadnje čase veliko, če ne že preveliko, razpravlja o institucionalnih reformah. Skoraj ni dneva, da ne bi ta ali oni politik kaj predlagal ali pa polemiziral z drugim zaradi podobnih vprašanj. Sama zadnja vladna kriza je pravzaprav nastala zaradi teh problemov, čeprav so jih potem potisnili v ozadje. Po drugi strani pa je posebno glasen Kvirinal. Tudi v tem primeru zadnji čas skoraj ni dneva, da predsednik republike (posebno na obiskih v tujini) ne bi govoril o teh vprašanjih in pri tem kritiziral tega ali onega politika (posebno iz svoje stranke), to ali ono stranko ali časopis.

To je pač neizbežna politična dialektika, ki ji ni moč uiti. Sicer pa so podobne polemike ali razprave že dokaj stare, če

Vodilo življenja

Po svetu še vedno vzbuja pozornost okrožnica papeža Janeza Pavla II. »Centesimus Annus« (Ob stoletnici), ki jo je vatiškanski tiskovni urad objavil 2. maja. Iz prvih dveh besed latinskega izvornika (Centesimus Annus) izhaja, da je ta listina povezana s stoletnico znane okrožnice papeža Leona XIII. »Rerum Novarum«. Kot znano, je okrožnica pred sto leti položila temelje socialnemu naku katoliške Cerkve. Zadnja okrožnica obsega v italijanskem prevodu 115 strani in ima šest poglavij (Značilne poteze okrožnice »Rerum Novarum«, novim razmeram naproti, leto 1989, zasebna lastnina in vesoljna namembnost zemeljskih dobrin, država in kultura ter pot Cerkve je človek).

Okrožnica »Centesimus Annus« poudarja aktualnost in trajno veljavnost enciklike Rerum Novarum, opozarja, da je socialni nauk Cerkve sredstvo evangelizacije, in oblikuje stališča Cerkve do socialne, politične in gospodarske dejanskosti na pragu tretjega tisočletja.

Nekateri krogi na Zahodu so zagnali vik in krik predvsem zaradi kritik zadnje okrožnice na račun kapitalizma. Trdijo namreč, da je kapitalizem porazil marksizem, katoliška Cerkev pa še dalje poudarja, da je kapitalizem pomanjkljiv in v marsičem tudi krivičen gospodarski sistem. »Kljub globokim spremembam, ki so nastale v najbolj razvitih družbah, so človeške pomanjkljivosti kapitalizma — beremo v okrožnici Janeza Pavla II. — ostale«. Revnim ljudem ne manjkajo le materialne dobrine, temveč tudi znanje, zlasti tehnično, kar je vzrok, da se ne morejo dvigniti iz stanja poniževalne podrejenosti. V tem primeru upravičeno govorimo o boju proti gospodarskemu sistemu, kolikor ta omogoča popolno prevlado kapitala in posesti proizvodjalnih sredstev ter zemlje nad človekovim delom.

Okrožnica seveda ni bila napisana, da bi služila kot »instrumentum regni« — sredstvo oblasti, temveč zato, da bi kristjanom in tudi nekristjanom postala vodilo življenja, in sicer na pragu tretjega tisočletja.

ne že starodavne. In prav predsednik republike Cossiga in ministrski predsednik Andreotti sta na nedavnem obisku v ZDA ob Ciceronovih dnevih potegnili iz del tega slavnega rimskega filozofa in politika tiste odlomke o državi in njenih ustanovah oziroma o politiki, ki so jima pač ustrezali. Vprašanje najde potem svoje mesto zlasti v moderni evropski politični filozofiji predvsem med 17. in 18. stoletjem.

Jean-Jacques Rousseau je gotovo eden najpomembnejših političnih filozofov tega časa in tako ali drugače med inspiratorji ameriške in francoske revolucije v zadnjih desetletjih 18. stoletja (1776 oz. 1789). Ne bomo se tu spuščali v podrobne analize Rousseaujeve politične misli. Naj zadostuje kak izsek. Francosko-švicarski filozof enakosti in svobode, ljudske suverenosti in direktne demokracije se je v premnogih svojih delih zaustavil ob vprašanjih vlade, države, zakonov itd. Zanimive so njegove oznake pojma »republika«, ki mu daje pravzaprav originalni pomen. Rousseau meni, da je »vsaka zakonita vlada republika«. Pri tem vzame seveda kot osnovo pojem »res publica«, ki pomeni javno zadevo, stvarnost, kjer vlada skupni interes vseh. Po drugi strani že njegovi znani ločitvi »obče volje« (volonté générale) in »volje vseh« (volonté de tous) vse to jasno razlagata. Prav s tega vidika francoski razsvetljski mislec pravi, da splošna, obča volja kot sinonim skupne volje ne more biti že sama po sebi nepravična. Veliko je govora o zakonu in njegovi vlogi, ki je nekako osnovno merilo urejenega socialnega in političnega življenja. Saj je še med drugim zgovorno zapisal: »La liberté consiste à ne dépendre que des lois« (Svoboda obstaja v tem, da smo odvisni samo od za-

konov). Prav tako še pravi, da je najslabši zakon boljši od najboljšega gospodarja.

Razmišljanja, ki so še vedno aktualna. Skrb za javni blagor, ki ga po Rousseauju označuje pojem »res publica«, se v vseh časih utelešuje v državi in njenih institucijah. In če je danes tako živahna in ostra polemika o tem v italijanskem notranjem političnem življenju, pomeni, da je problem živ in potrebuje primernih rešitev. Red in zakonitost veljata tako v širšem državnem življenju kot v bolj partikularnih stvarnostih. Tako tudi pričakovanje zakona za zaščito slovenske manjšine, ki mora prinesiti red oziroma urejenost v to specifično problematiko naše skupnosti.

Je morda vse to le besedičenje? So to le pobožne želje filozofov? Morda same politične utopije? Gotovo gre lahko za eno ali drugo. Človeštvo pa kljub temu hrepeni po boljši družbi in veruje v ideale demokracije in svobode. Tudi Rousseau ni vedno enako prepričan o stvarni možni najboljši družbi, saj piše tudi: »Če bi obstajal narod bogov, bi se vladal demokratično. Tako popolna vlada se namreč ne spodobi ljudem«. Mi pa mislimo in verujemo, da se.

a. b.

—o—

Kakih 500 dijakov in dijakinj se je v petek, 10. t.m., udeležilo v Trstu 19. dijaškega obmejnega srečanja Primorske (DO SP). Srečanje je letos organiziral slovenski znanstveni licej F. Prešeren. Prisotni so bili tudi nekateri italijanski dijaki iz Trsta in Kopra. Srečanje je uspelo, čeprav je bilo vreme nenaklonjeno.

V nedeljo, 19. t.m., bo v Cerknem žalna slovesnost za žrtvami pokola v februarju leta 1944. Tedaj so po sklepu KPS bili ubiti kaplana Piščanc in Sluga ter nadaljnjih 13 domačinov. Žalno in spravno slovesnost bo vodil koprski škof msgr. Metod Pirih.

18. kongres narodnih manjšin v Budimpešti

Demokracijske spremembe v Vzhodni Evropi so omogočile izvedbo 18. kongresa narodnih manjšin v Budimpešti. Skupno so ga priredile 9. in 10. maja Federalistična unija evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS), Mladina evropskih narodnostnih skupnosti (MENS) in Mednarodni zavod za manjšinsko pravo in regionalizem (INTERREG). V madžarski prestolnici smo bili zastopani tudi Slovenci: za Slovensko skupnost sta bila med delegati deželni tajnik Ivo Jevnikar in deželni svetovalc Bojan Brezigar, za Narodni svet koroških Slovencev pa več znanih javnih delavcev (tajnik Marjan Pipp, bivši državni poslanec Karel Smolle in drugi). V predsedstvu kongresa je bil podpredsednik FUENS-a dr. Reginald Vospornik, za manjšinsko zvezo AIDLCM pa je prinesel pozdrav dr. Franci Zwitter, ravno tako Korošec. Iz matične Slovenije je bil prisoten strokovnjak dr. Silvo Devetak, žal pa niso bili prisotni ravno pripadniki slovenske manjšine na Madžarskem.

V poročilu Ssk je bil poudarek, da se zadeva v zvezi z zaščitnim zakonom, ki jo udeleženci številnih manjšinskih kongresov že poznajo iz poročil zadnjih 20 let, še vedno ni premaknila z mrtve točke, asimila-

cija pa napreduje. Omenjena je bila po eni strani novost, ki jo predstavlja dejstvo, da je vlada predstavila svoj prvi zaščitni osnutek, po drugi strani pa povsem nezadovoljiva vsebina vladnih predlogov. Kot pozitivni novosti pa je poročilo omenilo sprejetje dveh pomembnih zakonov letos: glede postopka za vračanje poitalijančenih priimkov v izvorno slovensko obliko in pa glede državnih finančnih prispevkov za kulturne in umetniške potrebe slovenske manjšine v sklopu določil o obmejnih področjih.

Ob koncu je Slovenska skupnost pozvala Italijo in sploh Evropsko skupnost k podpori prizadevanjem Republike Slovenije za suverenost in neodvisnost. Na taki osnovi se lahko namreč vezi med matico in zamejstvom še krepijo, kar je za manjšino življenjskega pomena.

Na kongresu so obširno obravnavali zlasti manjšinsko vprašanje na Madžarskem, tamkajšnje oblasti pa so zasedanju v Budimpešti posvetile veliko pozornost. Ministrski predsednik je sprejel delegacijo prirediteljev, madžarski predsednik je na zasedanje naslovil posebno spomenico, kongresa pa se je udeležila tudi vladna delegacija z zunanjim ministrom na čelu.

Kras je krasen

Na sedežu Kraške gorske skupnosti v Sesljanu so v sredo, 8. t.m., predstavili brošuro s poetičnim naslovom »Kras je krasen« in podnaslovom »Vodnik po občinah Kraške gorske skupnosti«. Brošura je izšla v slovenščini, italijanščini in nemščini in so jo napisali Elio Fornazarič, Marinka Pertot in Nadja Kriščak.

O brošuri je na predstavitvi spregovoril predsednik Kraške gorske skupnosti Marino Pečenik, ob njem pa še podpredsednik deželne uprave Francescutto, podpredsednik tržaške pokrajine Cervesi, predsednik turistične ustanove Barison in devinsko-nabrežinski župan Caldi.

Brošura predstavlja po splošnem uvodu o Krasu in Kraševcih ter reprodukciji Spacalove grafike in Kosovelove pesmi »razmišljanje« po vrsti vse občine, ki sestavljajo Kraško gorsko skupnost. Brošura najprej govori o Trstu, nato po vrsti o Dolini, Repentabru, Zgoniku, Devinu-Nabrežini, Doberdobi, Tržiču, Zagraju, Ronkah, Foljanu-Sredipolju in še o Sovodnjih ob Soči.

Med tem tekstom je še nekaj zanimivih etnografskih, botaničnih, zooloških in drugih informacij. Oprema je naravnost krasna, kot je krasen Kras; na vsaki strani so barvni fotografski posnetki in detajli kraških arhitekturnih zanimivosti. Vsekakor bo ta »Vodnik po občinah Kraške gorske skupnosti« koristna publikacija, ki bo gotovo poživila turistično ponudbo tega ozemlja.

—o—

Predsednik republike Cossiga, ki je po ustavi tudi predsednik Višjega sodnega sveta, je odstavil svojega namestnika v tem zboru, bivšega večkratnega ministra, demokristjana Gallonija. Ta je javno kritiziral predsednikova izvajanja, češ da bi morali nanovo zakonsko urediti položaj javnega tožilca v državi. Ta je danes povsem neodvisen od izvršne oblasti, tako da dejansko hodi svoja pota. Cossiga je o mladih javnih tožilcih dejal, da zaradi neizkušenosti ne morejo voditi učinkovitega boja proti mafiji. Galloni je pripomnil, da so izvajanja predsednika Cossige v nasprotju s sedanjo ustavo.

Okrogla miza v DSI

»Danilo Zelen simbol odpora proti fašizmu«

V Peterlinovi dvorani v Trstu je bila v torek, 7. maja, na sporedu okrogla miza, posvečena spominu tigrovca Danila Zelena, ki je 13. maja pred 50 leti padel na Mali gori pri Ribnici na Dolenjskem v boju z okupatorji. Večer je bil priprava na slovesnost v nedeljo, 12. t.m., na kraju njegove smrti v organizaciji Ssk in primorskih strank v Demosu.

Okrogle mize v Peterlinovi dvorani so se udeležili: pisatelj Boris Pahor, nekdanja tigrovca Vlastja Simončič iz Ljubljane in Alojz Zidar iz Kopra (avtor knjige »Doživetja tigrovca partizana«), kulturna urednica slovenske tržaške radijske postaje Lida Turk, ki je več let zbirala gradivo o TIGRU, in deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar.

Slednji je uvodoma predvsem poudaril, da je Danilo Zelen simbol odpora primorskih Slovencev proti fašizmu, saj je padel v prvem oboroženem spopadu z okupatorjem Slovenije. Opozoril je tudi, da je bil TIGR dejansko prva antifašistična organizacija v tedanji Evropi. Njegovi člani so namreč začeli delovati že pred drugo svetovno vojno. Vlastja Simončič in Alojz Zidar sta prisotnim posredovala nekaj osebnih pričevanj o tistih predvojnih letih. Simončič, ki je Zelena tudi osebno poznal, ga je opisal kot izredno pogumnega borca, ki je bil z vsem srcem vdan svojemu narodu. Bil je pravi profesionalni gverilec.

O 13-letni ilegalni dejavnosti in o osebnosti Danila Zelena je spregovorila tudi Lida Turk. Bil je prava karizmatična osebnost TIGRa, je povedala. Fizično je bil tak, da je takoj vzbudil pozornost: visoke postave in zelo svetlolas. Turkova je opozorila tudi na pomembne zgodovinske podatke, za katerega malokdo ve. Ko je leta 1935 izvršno vodstvo italijanske komunistične stranke izjavilo, da je pripravljeno dati uradno izjavo, da prizna Slovincem in Hrvatom v Italiji pravico do samoodločbe, je Zelen podpisal ta akcijski pakt.

Pisatelj Boris Pahor pa je v svojem posegu opozoril, da je člane TIGRa vodil predvsem nacionalni čut, ne pa ideološko

prepričanje. Tigrovci so bili prvi antifashiisti v Evropi in prvi, ki so umrli za svoje ideale. Mladi danes o tem odporniškem gibanju bolj malo vedo oziroma nimajo prave predstave o tem, kar se je dogajalo pred drugo svetovno vojno, tudi zato, ker je nova oblast v Jugoslaviji napisala zgodovino po svoje. Tigrovci so bili po vojni tudi preganjani in negativno označeni kot nacionalisti. Naša dolžnost je torej, je zaključil prof. Pahor, da končno razkrijemo resnico o TIGRU in damo članom tega gibanja mesto, ki ga nedvomno zaslužijo.

V Peterlinovi dvorani se je nato razvila nadvse zanimiva razprava. Posegli so številni udeleženci, med njimi tudi Zelenov nečak dr. Dolenc in časnikarka Boža Škoberne, ki je za slovensko radijsko postajo v Trstu napisala sklop oddaj o Danilu Zeleni. Poslušalcem je posredovala še vrsto zanimivih podrobnosti o življenju tega junaka.

—o—

ENEL NAJ OSTANE V NABREŽINI!

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je v sredo, 8. maja, naslovil na predsednika deželne vlade Adriana Biasuttija vprašanje, v katerem poziva vlado, naj posreduje, da bo operativna centrala podjetja ENEL ostala v Nabrežini. V načrtu je namreč njena premestitev v Tržič. Svetovalec Brezigar ugotavlja, da bi premestitev centrale v Tržič povzročila precej nevšečnosti ne samo prebivalcem devinsko-nabrežinske občine, ampak vsem prebivalcem zahodnega Krasa. V nabrežinski centrali ENEL namreč stalno deluje dežurna služba; v primeru okvar so torej lahko delavci do zdaj takoj posegli. Proti premestitvi operativne centrale so se izrekli tudi sindikati uslužbencev CGIL, pa tudi številni zastopniki javnih uprav in izvoljeni predstavniki. Vodstvo ENEL je spročilo, da gre le za tehnično rešitev in da bo tudi v tem primeru učinkovitost tega državnega podjetja za električno energijo ostalo nespremenjeno.

ALOJZ DEBELIS NOVI PREDSEDNIK KMEČKE ZVEZE

V četrtek, 9. maja, je v Trstu zasedal glavni svet Kmečke zveze. Šlo je za prvo sejo po nedavnem občnem zboru. Na zasedanju so za novega predsednika kmečke stanovske organizacije izvolili Alojza Debelisa, znanega vrtnarja in prosvetnega ter javnega delavca s Kolonkovca, ki je doslej bil podpredsednik pri Kmečki zvezi. Nasledil je Alfonzu Guština s Cola, ki je bil na čelu te stanovske organizacije celih 20 let. Debelisa so na seji soglasno izvolili na predlog Alojza Guština.

Glavni svet je v četrtek izvolil tudi oba podpredsednika, in sicer Silvana Ferlugo od Piščancev ter Robija Oto iz Boljunca. Izvolili so dalje zastopnike strokovnih komisij in obravnavali posledice aprilske vremenske ujme ter se obvezali, da se bo Kmečka zveza zavzemala, da bi pristojne oblasti priznale na celotni tržaški pokrajini status prizadetega področja, saj škoda v povprečju presega 35%, kar je količnik, da smejo oblasti zaprositi državo za pomoč za izplačilo poppor.

Zanimivo predavanje dr. Stresa v DSI

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 13. t.m., predaval dr. Anton Stres, profesor za filozofijo na teološki fakulteti v Ljubljani in predsednik slovenske komisije »Pravičnost in mir«. Govoril je o zgodovini papeških socialnih okrožnic od enciklike »Rerum novarum«, ki jo je natančno pred sto leti napisal Leon XIII in ki se je prva zavzela za delavsko vprašanje, do najnovejšega dokumenta »Centesimus annus« Janeza Pavla II.

Predavatelj je predvsem poudaril, da je stoletnica enciklike »Rerum novarum« nadvse pomembna obletnica. Ta okrožnica je napravila konec negotovostim in Cerkev se je z njo odločno postavila na stran najrevnejših in najšibkejših. Dejansko je osnova za vse kasnejše cerkvene dokumente o socialnem vprašanju. Naslednje enciklike so njeno vsebino v glavnem le dopolnjevale.

V svoji okrožnici se je papež Leon XIII. predvsem zavzel za pravične plače delavcev, kar je danes sicer nekaj samo po sebi umevnega. V dobi liberalizma, v kateri je delovna sila predstavljala le »blago«, pa je bila to velika novost. Papež je v tem svojem zgodovinskem dokumentu zagovarjal tudi pravico do združevanja in s tem do sindikalne dejavnosti. Leon XIII. je obenem v encikliki »Rerum novarum« priznal državi odločilno vlogo (spet v nasprotju z liberalistično miselnostjo, za katero je bila država nekaj nepotrebne). Papež se je zavzel za tako imenovano »socialno pravičnost« in naložil državi skrb za najšibkejše.

Dr. Anton Stres se je v svojem predavanju dotaknil še drugih pomembnih enciklik, ki so izšle v zadnjih sto letih. Posebno pozornost je posvetil najnovejši okrožnici »Centesimus annus«.

Ssk O ZAHTEVI LIBERALNE STRANKE PO REVIZIJI OSIMSKIH SPORAZUMOV

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je z ogorčenjem in zaskrbljenostjo sprejelo vesti o tem, da se je velika večina delegatov na vsedržavnem kongresu italijanske liberalne stranke izrekla za revizijo meje med Italijo in Jugoslavijo ter Osimskih sporazumov, da bi tako prišlo do širjenja italijanskega državnega ozemlja na račun osedsedov.

Razumljivo je, je zapisano v tiskovnem poročilu Ssk, da se v času krize in težav kot krokarji pojavljajo revanšisti, neodgovorno pa je, da se za taka stališča opredeljuje večina v kaki vladni stranki. Danes, ko bi morali težiti k odpravljanju vseh negativnih posledic, ki jih prinašajo meje, je vsako postavljanje ozemeljskih zahtev nevarno načenanje sožitja in miru na mejnih področjih. Med ljudi in države se tako sejejo nezaupanje, bojzani in strahovi preteklosti. V času osamosvajanja Slovenije pa so taka stališča le voda na mlin centralističnim in avtoritarnim težnjam.

Jasno je, je še zapisala Slovenska skupnost, da ima vsaka revizionistična zahteva obojestranski učinek, saj ne more zadevati le bivše cone B Svobodnega tržaškega ozemlja. Postavlja pa se tudi vprašanje odgovornosti Italije za neizpolnjevanje mednarodnih določil o zaščiti slovenske manjšine.

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DOBRODELNEGA DRUŠTVA

V petek, 10. t.m., je bil na sedežu v Trstu letni občni zbor Slovenskega Dobrodelnega Društva.

V poročilu so predsednik Aljoša Vessel, tajnica Majda Ostan in blagajnik Joško Gerdol orisali obsežno delovanje tega Društva, ki gre kljub omejenemu številu članov in sredstev svojo pot po ustaljenih tirnicah. Že preko 40 let deli SDD za Miklavža pakete potrebnim šolarjem, številnim učencem plačuje naročnine za mladinske revije, vstopnine za kopalni bazen, rekreacije, malice, daje mesečne, denarne podpore potrebnim družinam itd. ...

Odkar priteka v društveno blagajno denar iz Flajbanovega sklada za visokošolce, deli SDD ta denar vsako leto akademikom, ki prosijo za podporo. Seveda morajo imeti dobitniki vse pogoje, ki jih določa pravilnik, po katerem se fond upravlja. Preteklo leto je društvo razdelilo 10 milijonov lir akademikom, za miklavževe pakete je porabilo približno 3 milijone lir, za ostale podpore pa približno 12 milijonov lir.

Seveda niso s tem rešeni vsi problemi, za katere se zavzema Društvo, a požrtvovalnosti in dobre volje ne manjka in načrti, ki jih je zasnoval predsednik ob koncu občnega zbora, prav tako z zaupanjem usmerjajo delovanje Društva tudi v bodoče.

—o—

V Sloveniji imajo nov dnevnik: »Novice«. Izdaja ga založba Delo, ki že skrbi za izhajanje istoimenskega dnevnika. V Sloveniji imamo torej zdaj štiri dnevnike: Delo, Novice, Večer in Dnevnik. Napoveduje se izhajanje še enega dnevnika, in sicer »Slovenca«.

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti o aktualnih problemih Slovencev

V sredo, 8. t.m., je zasedal pokrajinski svet Ssk, ki je imel na dnevnem redu nadaljnji temi o odnosih v manjšini: SSG in Glasbena matica. V okviru diskusije, ki je sledila poročilu o položaju in problematiki SSG, so bili poudarjeni kulturni in narodni pomen manjšinske ustanove, potreba, da v svojih programskih izbirah ustreza potrebam in pričakovanjem tukajšnjih naših ljudi, da vodstvo ustanove odraža vse manjšinske komponente. Prikazane so bile pomembnejše točke statuta, ki ga je skupščina že odobrila, a ga morajo odobriti še dežela, tržaška občina, tržaška in goriška pokrajina. Že dolgo let pripravljajo v Italiji zakon o gledališčih, ki bi moral rešiti težavni gmotni problem ustanove.

Sledilo je poročilo o delovanju in o težavnem finančnem stanju Glasbene matice, ki ga v predhodnem obdobju lahko reši zakon o obmejnih področjih, definitivno pa zaščitni zakon za Slovence. Samo tako bo mogla šola nemoteno vzgajati bodoče glasbenike, ki so važna sestavina slovenske kulture. Poudarjena je bila nadalje potreba, da ta šolski zavod predstavlja v svoji strukturi vse sestavine tukajšnje slovenske stvarnosti.

Pokrajinski svet je ugotovil, da je razprava o statutih občin in pokrajini stekel na vseh ravneh. Stranka je svojim predstavnikom dala potrebno gradivo, zlasti v zvezi s tematiko, ki zadeva slovensko narodno skupnost. V okviru uveljavljanja slovensčine v družbenem življenju pokrajinski svet poziva Slovence, naj se dosledno poslužujejo priznanih pravic, med kateri-

mi je pomembna pravica, da smemo pisati poštne položnice v slovenskem jeziku, kar je potrdila znana razsodba tržaškega prizivnega sodišča v zvezi s primerom prof. S. Pahorja.

Svet je na koncu izrazil globoko zaskrbljenost zaradi dramatičnega položaja v Jugoslaviji, ki se lahko sprevrže v državljansko vojno z neprevidljivimi posledicami za vse narode v Jugoslaviji. Pri tem je izrazil trdno prepričanje, da bo matična Slovenija v predvidenem roku uspešno uresničila sklep o osamosvojitvi, sprejet na decembrskem plebiscitu.

—o—

Slabo vreme in škoda na pridelkih

Sredi maja smo že, vendar se zaradi izredno slabih vremenskih razmer letošnja letina ne napoveduje najbolje. Kmetijski strokovnjaki še vedno skušajo dokončno ugotoviti škodo aprilske vremenske ujme, ki pa je zelo različna glede na področje in kulturo. Obilica dežja in mraz ovirata razvoj rastlin in zato je težko točno določiti škodo.

Po dosedanjih podatkih so na Primorskem ocenili v vinogradih v zgornji Vipavski dolini, kjer je burja z ledenim dežjem uničila od 80 do 100% pognalih mladik pri zgodnjih sortah. Druge, bolj pozne sorte pa so poškodovane za 30 do 60%.

dalje na 6. strani ■

Dva duhovniška pogreba

Prejšnji mesec sta v koprski škofiji potekala dva duhovniška pogreba, od katerih je prvi, ki ga omenjamo, še na svoj način pomenljiv. Po osmih letih so slovenske oblasti končno dovolile, da so v rodnem Breginju pokopali zamejskega duhovnika Mirka Mazora, ki se je rodil v tem kraju 15. novembra 1913. Pokojnik, ki je bil znan tudi kot pesnik, si je srčno želel, da bi počival doma, kar se je sedaj izpolnilo, slovesen pokop pa je v sredo, 17. aprila, ob spremstvu številnih duhovnikov vodil koprski škof msgr. Metod Pirih. Mirko Mazora je služboval kot duhovnik v Idriji, Tolminu in na Srpenici, leta 1944 pa se je umaknil v Gorico. Poučeval je kot katehet na slovenskih šolah v mestu, nato je služboval kot župnik v Šempolaju in Podgori. Leta 1978 je stopil v pokoj in zadnja leta preživel v Gorici. Šele po smrti, leta 1988, je izšel širši izbor njegovih poezij v samostojni zbirki, ki jo je uredil Marijan Breclj, izdalo pa goriško Katoliško tiskovno društvo.

V istem tednu, 18. aprila, je koprski škof vodil pogreb še enega primorskega duhovnika, rojaka iz Štanjela Antona Filata. Tu se je rodil 11. oktobra 1909, gimnazijo je opravil v škofovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano, teologijo pa je študiral v Gorici. 2. julija 1933 ga je posvetil v

duhovnika v tržaški stolnici tamkajšnji škof msgr. Luigi Fogar. Nastopil je kaplansko službo v Solkanu, kjer je postal znan zaradi sodobnih metod verouka, bil pa je tudi prvi duhovnik na Primorskem, ki si je omislil motor. Poleg globoke duhovnosti in predanosti duhovniškemu poklicu ga je odlikovala tudi močna slovenska zavest, saj je že pred vojno sodeloval v ilegalnem narodnoobrambnem delu. Iz Solkana je bil premeščen v Otalež, kjer je preživel huda vojna leta, pozneje pa je prišel na Vogrsko in tu dočkal upokojitev. Naselil se je v župnišču v Renčah in ro svojih močeh pomagal v tej župniji. Pok. Anton Pilat je bil po svojem značaju odmaknjen in skoraj samotar, a kljub temu bister opazovalec ljudi in življenjskih pojavov, ki jih je presojal trezno in z izrazito osebnim, psihološko utemeljenim premislekom. Njegov nazor je temeljil na globoki veri ter temeljitem poznavanju teologije in filozofije, imel pa je tudi čut za tehniko. Zadnje čase ga je močno izčrpala bolezen, a je kljub temu do zadnjega dne ohranil bistrino duha. Umrli je 16. aprila letos na Mirenskem Gradu, kjer je bilo po težki operaciji vzorno poskrbljeno za bolniško nego.

Naj oba primorska duhovnika počivata v miru!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

SASA MARTELANC

ZAHVALA BORISU PAHORJU

Pred kratkim je prišla iz tiskarne zadnja številka revije »Zaliv«. Na žalost v tem stavku ni pomote v izražanju, ko večkrat rečemo »zadnja«, pa mislimo pri tem »najnovejša«. Žal je izraz pravilen. Zaliva, kot smo ga poznali, brali in pričakovali, ne bo več. Njegov oče, Boris Pahor, se je namreč odločil, da zaključuje svoje poslanstvo. Bil je urednik in hkrati glavni sodelavec, upravnik in še marsikaj — skratka duša in telo revije, ki je kljub vsem težavam izhajala celega četrta stoletja. Obljublja pa nam, da se ne umika kot avtor in kot morebitni sodelavec morebitnega novega Zaliva, ki ga v svoji poslovljni besedi ponuja oziroma predlaga morebitnim mladim nadaljevalcem.

O pojavu Zaliv bi se dala napisati obširna študija, tudi cela knjiga, in kar ponuja se kot imenitna tema za káko doktorsko disertacijo. V našem kratkem zapisu nam seveda ni mogoče strniti tako bogate žetve; lahko pa se vsaj spomnimo, v čem je bila dragocnost, včasih nenadomestljivost te revije, ki je bila po zunanji podobi že skoraj knjiga in ki jo mnogi tudi dejansko hranimo na knjižnih policah. Če skrajno preprosto poenostavimo: Zaliv je bil glasnik manjšinskega ponosa in samobitnega vztrajanja. Opozarjal je na vrednote slovenstva, ki ga je po eni

strani ogražala asimilacija, po drugi pa ideologija, ki je dajala prednost izkrivljeno tolmačenju internacionalizmu.

Zaliv je bil eden prvih, ki je sistematično kazal na pogubne teorije o odmiranju narodov in s tem tudi slovenskega. Zato je imel veliko hudih nasprotnikov v centrih tiste teorije; ti na sprotniki pa so bili reviji dejansko v čast in v upravičen ponos.

Zaliv pa je posegal tudi v izvenslovensko dogajanje: seznanjal je svoje bralce z miselnimi tokovi po Evropi in po svetu; še posebej pa je bil slovenska vez med evropskimi manjšinami, ki jih je Boris Pahor temeljito poznal in obiskoval, njihovim elitnim predstavnikom pa dajal na razpolago strani svoje revije.

Zaliv je bil vedno odprt vsem idejam in pogledom, na njegovih straneh so se križala in učasih tudi udarjala najrazličnejša mnenja. Poroj, ki so ga vsi morali spoštovati, pa je bil: dostojanstvena višina, poštenost in resnična zavzetost za usodo slovenskega dogajanja v sedanjosti in preteklosti.

V Zalivu smo že pred dolgimi leti brali zamisel o konfederativni Jugoslaviji. Danes ni to nič posebnega, toda v Kardeljevih časih je bil to hud in celo nevaren izziv. Boris Pahor je takó

pošten, da se v svojem poslovljnem uvodu s tem ne hvali, in drugim priznava to, kar je šlo v Zalivu še preko konfederacije, do zamisli o pravi, resnično neodvisni slovenski državi. Navajamo pisateljeve stavke: »In v tem smislu se je potem nujno ponudil načrt o novem statusu slovenske republike v jugoslovanski zvezi, statusu, ki naj bi prišel do izraza v konfederalnem sporazumu. O tem je bil v reviji govor že pred dvema desetletjema; za konfederacijo pa se je revija odločala predvsem iz previdnosti glede na riziko, ki bi pretel Sloveniji zaradi razmerja njenih sosedov. Bili pa so tudi sodelavci revije, ki niso skrivali svoje izbire o docela samostojni slovenski državi: profesor Jošt Žabkar na primer«.

S tem bi se morala razprava o Zalivu pravzaprav šele začeti. Prepričani smo, da se bo to prej ali slej tudi zgodilo. Naš zapis pa se tu zaključuje; in ob koncu se vračamo k naslovu, ki ga ponavljamo le z nekoliko drugačnimi besedami: Profesorju Borisu Pahorju mora biti slovenska kulturna in sploh celotna skupnost globoko hvaležna za delo, ki ga je v 25 letih Zaliva naredil zanjo.

(Zapis so prebrali v okviru Kulturne kronike Radia Trst A v soboto, 11. t.m.).

—o—

SLABO VREME IN ŠKODA NA PRIDELKIH

■ nadaljevanje s 5. strani

Na Spodnjem Vipavskem in v okolici Gorice je škoda odvisna od lege vinogradov. Zgodnje sorte so poškodovane do 80%, ostale pa zelo različno. Zanimivo je, da je opazna škoda tudi na malvaziji, ki sicer velja za pozno sorto. Po vsej verjetnosti so se v številnih vinogradih malvazije prav tistega dne, ko je temperatura v nekaj urah padla za skoraj 20 stopinj, nabrekli oči in so poganjki začeli bosti, šok, ki so ga doživeli zaradi mraza, in tudi slane poznejših dni pa so močno prizadele te mladike.

Podobno se je zgodilo tudi na Krasu, bodisi na tej kot na drugi strani meje. Pri belih sortah je škoda zelo različna, odvisno je pač od lege vinograda in izpostavljenosti burji oziroma podvrženosti same sorte. Povedati je treba, da je tudi na teranu opaziti od 50 do celo 90-odstotno škodo. Za Brda velja, da je na 125 hektarjih vinogradov zaradi pozebe škoda od 50 do 90 odstotna, burja pa je poškodovala od 30 do 85 odstotkov mladik.

Pri vsem tem je jasno, da bo ob letošnji trgatvi na omenjenem področju, kakor tudi v koprskem vinorodnem okolišju, kjer je glavno škodo povzročila burja, približno pol manj grozdja kot bi ga bilo sicer. Vsekakor bo trgatve odvisna tudi od mladik, ki bodo nanovo odgnale in za razvoj katerih bi v sedanjem času bilo potrebno predvsem več toplote. Tudi v sadovnjakih je slabo vreme povzročilo precejšnjo škodo. Na Primorskem so bili najbolj prizadeti nasadi aktinidije, to je kiwija. Dolgotrajno deževje zadnjih dni pa je prizadelo tudi zgodnje sorte češenj. V Vipavski dolini je največjo škodo povzročila slana na nasadih breskev in marelic. Zelo dobro pa se je obneslo oroševanje proti pozebi v tistih nasadih, kjer so bili opremljeni s potrebnimi namakalnimi napravami. Kaže torej, da bi bilo pametno opremiti čimveč sadovnjakov z vodovodnim omrežjem ne le proti suši, ampak tudi proti spomladanskim pozebam.

Narodno in kulturno poslanstvo v Skandinaviji

Minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular in zamejski pesnik Aleksij Pregarc se bosta 19. t.m. udeležila binkoštnega srečanja na Švedskem, kjer bosta gošta tamkajšnjih slovenskih priseljencev. Gre za sicer ne ravno številno, a dobro organizirano skupnost, ki je v tej severni deželi ustanovila precej društev, v katerih

goji kulturno dejavnost. O tem pomembnem in zanimivem gostovanju smo se pogovorili z Aleksijem Pregarcem, ki bo imel na Švedskem več nastopov in bo rojakom v tej nordijski državi predstavil svojo umetniško besedo.

Najprej nas zanima, kdo organizira to kulturno-versko srečanje in kako je prišlo do stika med Vami in prireditelji.

Kulturno-versko srečanje v Vadsteni, ena izmed etap mojega gostovanja na Švedskem, organizira Slovenska katoliška misija iz Göteborga, in to že osemnajstič. Stik s prireditelji je prišel spontano že pred poldrugim letom v Tinjah, kjer sem nastopil s svojimi teksti. Pravzaprav smo se tedaj pogovarjali za gostovanje v Belgiji, pa se je vse to kasneje nekoliko zaobrnilo — in tu je zdaj Švedska. O potovanju ministra dr. Dularja tjakaj sem pa zvedel šele pred dvema mesecema, to je bilo po že načrtanem itinerarju mojih nastopov.

Naša javnost je o Slovencih na Švedskem, o njihovem življenju, delovanju in organiziranosti bolj malo informirana. Bi nam morda lahko povedali kaj več o teh »nordijskih rojakih«?

Tudi sam sem premalo seznanjen s tamkajšnjim življenjem naših ljudi, vem le, da so to pretežno ekonomski emigranti. Pa nekatere po-

sameznike poznam, med njimi seveda gospoda Drolca, ki je bil pobudnik tega mojega obiska. Seveda sem seznanjen tudi z imeni in naslovi društev. V največje zadovoljstvo pa mi je sveža vest, da so se namreč vsa švedska društva združila pod eno samo krovno organizacijo. Po mojem je bilo pri tem odločilno demokratično vzdušje, ki vlada v gostiteljski deželi.

V katerih slovenskih društvih na Švedskem boste nastopili?

Nastopil bom v društvu Planika v Malmöju, v društvu Ivan Cankar v Halmstadu, v društvu France Prešeren v Göteborgu, v katedrali sv. Brigite v Vadsteni ob Vätternskem jezeru in v Slovenskem društvu v Stockholmu.

Kakšen spored ste pripravili za to gostovanje oziroma katera dela boste posredovali pučliki?

Na zalogi imam nič koliko gradiva, obstaja pa rdeča nit, ki spenja domoljubje in ljudskost v najbolj zlahnem pomenu in to je pri naših zdomcih zelo občuteno. Iz izkušenj vem, da so ljudje pozorni tudi na vrinke modernejših in modernih teksov, vendar morajo ti biti dovolj razumljivi, sicer pa mi samo vzdušje in auditoriju svetuje, kako naj ukrojam zadovoljivo celostnost nastopa. Izstopal bo tu nastop v katedrali, kjer bom v glavnem podal Marijine pesmi Alberta Miklavca in Ljubke Šorli.

Zadnje vprašanje zadeva Vaše literarno delo. Zanima nas, kaj trenutno pišete.

Težko je reči, kakšno je trenutno stanje mojih publikacij. Težko je tudi zato, ker nisem ustvarjalec-profesionalec; navdih je vendarle navdih, delovna obremenjenost na mojem delovnem mestu pa je tolikšna, da me omejuje v stikih in večkrat tudi v pobudah. Mogoče bom v bližnji prihodnosti jasnejši.

EGIDIJ VRSAJ

Evropska skupnost: pravni temelji, tehnologija, zaposlitev, Regije

(Predavanje maturantom Trgovske akademije v Trstu, dne 13.5.1991)

Na pobudo Industrijske zveze - Confindustria so te dni začena v Rimu enoletni tečaj za »Mimaster - Europa«. Do sredine maja 1992 bo 11 seminarjev po 2 dni. Kotizacija za udeležbo znaša za en dvodnevni seminar poldrug milijon lir ter za celotni tečaj 7 milijonov lir.

Vsoto navajam samo zaradi tega, ker potrjuje važnost evropske problematike, če so mladi diplomiranci pripravljani toliko žrtvovati.

V poldrugi uri seveda nihče ne more postati »Master«, pa čeprav bi spredaj postavili ne samo en »mini«, ampak kar dva ali tri. Vendar bomo skušali v treh sklopih nakazati glavna vprašanja, ki bodo na sporedu v Rimu. To so: pravno-ekonomski temelji Evropske skupnosti, visoka tehnologija in konkurenčnost podjetij ter zaposlitev, zlasti mladincev. Dodali bomo še 4. sklop, ki v Rimu ne bo na sporedu; to je: Trst oziroma Furlanija - Julijska krajina na meji med Vzhodom in Zahodom.

Evropa — je dejal bivši predsednik IRI-ja Prodi — se tako naglo razvija, da je v 10-15 letih ne bo več mogoče spoznati.

In mladinci, to je Evropa vaše generacije, Evropa, ki se razvija od Carinske zveze (leta 1968) preko Evropskega enotnega tržišča 1992 ter Monetarno-ekonomske zveze (zadnja faza v letih 1994-1997) do Združenih držav Evrope na začetku prihodnjega tisočletja.

Ta revolucionarni razvoj je treba poznati, ker odloča tudi o vaši zaposlitvi ter o našem načinu življenja na splošno, to je v »way of life«, kot o svojem ponosno pravijo Američani. Tako imenovana »Amerika« pa nastaja v Evropi in kolikšno stopnjo blaginje bo dosegla Evropa, je odvisno od vseh Evropejcev, tudi od nas — »državljanov Evrope«.

PRAVNO - EKONOMSKI TEMELJI EVROPSKE SKUPNOSTI

Zgodovina Evropske integracije se je začela kmalu po tragediji druge svetovne vojne, ki se

je kot prva svetovna vojna bila predvsem na evropskih tleh.

Francoski zunanji minister Schuman je 9. maja 1950 predlagal načrt za združitev francoske in nemške proizvodnje premoga in jekla. Pristop k tej Premogovno-jeklarski skupnosti ali CECA je bil odprt za vse evropske države. Ustanovno pogodbo te Skupnosti so podpisali 18. aprila 1951 v Parizu ter so bile države ustanoviteljice: Francija, Nemčija, Italija, Nizozemska, Belgija in Luksemburg.

2. junija 1956 so se v Benetkah sestali zunanji ministri istih šestih držav ter sklenili, da bodo pričeli pogajanja za ustanovitev Evropske gospodarske skupnosti ali CEE (EGS) ter Evropske atomske skupnosti ali EURATOM. Ze 25. marca naslednjega leta so v italijanski prestolnici podpisali tako imenovani Rimski pogodbi o teh dveh skupnostih, ki sta pričeli veljati 1. januarja 1958. Evropski parlament v Strasburgu je kasneje odločil, da se vse tri ustanove CECA, CEE in EURATOM imenujejo s skupnim imenom enostavno: Evropska skupnost.

Leta 1972 so se šestim državam, pobudnicam evropske integracije, pridružile Velika Britanija, Irska in Danska, leta 1981 Grčija ter leta 1985 še Španija in Portugalska.

Kot važne letnice v zgodovini evropske integracije naj navedem še naslednje:

leto 1968 — »začetek Carinske zveze«, to je odprava medsebojnih carin ali tarifarnih pregrad. Carinska zveza se loči od Svobodnega trgovinskega področja ali EFTA po tem, da članice prve odpravijo medsebojne carine, a vzpostavijo skupno zunanjo tarifo do drugih držav, medtem ko države EFTA ob odpravi medsebojnih carin ohranijo vsaka svojo zunanjo trgovino;

leto 1979 — ustanovitev Evropskega denarnega sistema ali SME, ki dovoljuje medsebojno nihanje valutnih tečajev — največ do 2,5%;

leto 1985 — objava tako imenovane »Bele knjige« za postopno formiranje Evropskega enotnega

ali notranjega tržišča do 31. decembra 1992;

leto 1987 — Evropska enotna listina ali Evropski enotni akt za pospeševanje priprav za Evropsko enotno tržišče ter za Evropsko politično zvezo ali združene države Evrope;

leto 1990 — dodatni sklepi za Monetarno-ekonomsko zvezo ter za Politično zvezo.

Temelji in cilji evropske integracije so obrazloženi že v Rimski pogodbi iz leta 1958 o Evropski gospodarski skupnosti.

Šestere vlade poudarjajo, da hočejo položiti temelje za vedno bolj tesno zvezo med evropskimi narodi. S skupno akcijo hočejo zagotoviti gospodarski in socialni napredek svojih narodov ter odpraviti pregrade, ki delijo Evropo. Kot bistveni cilj si zastavljajo nalogo za stalno izboljševanje življenjskih pogojev in zaposlitve svojih narodov.

Za odpravo obstoječih pregrad — dodajajo šestere vlade — je treba skupaj zajamčiti stabilnost razvoja, ravnovesje trgovinskih izmenjav ter lojalno konkurenco. Vlade zagotavljajo, da bodo okrepile enotnost svojih gospodarstev, zajamčile bodo skladen razvoj ter bodo zmanjšale razlike med različnimi Regijami in zaostanek manj razvitih Regij.

Šesterica — podčrtuje Rimski pogodba — bo vodila skupno trgovinsko politiko ter bo pomagala postopno odpravljati ovire v mednarodni trgovini. V tej zvezi potrjuje solidarnost Evrope do Prekomorskih dežel ter želi podpreti njihov razvoj po načelih Listine Združenih narodov. Šesterica tudi poziva druge narode, naj se ji pridružijo v teh prizadevanjih, ki služijo obrambi svobode in miru.

Slovit je 3. člen omenjene pogodbe, ki uvaja tako imenovane štiri svoboščine, to je: prost pretok ljudi, blaga, storitev in kapitalov. Po tem členu si je Evropska skupnost že leta 1958 zastavila naslednje cilje:

- odpravo medsebojnih carin in drugih omejitev za izmenjavo blaga;
- uvedbo skupne carinske tarife in skupne carinske politike do držav nečlanic;
- ukinitve medsebojnih ovir za prost pretok ljudi, storitev in kapitalov;
- skupna kmetijska politika (v podporo kmetijstva gre večina proračuna Evropske skupnosti);
- skupna politika za prevoze;

dalje na 8. strani ■

France Bevk HUDA URA

XXIII.

Mohor je vstopil za njo s tako gotovo, samozavestno hojo, kakor da je nenadoma spregledal in sije velik dan skozi vsa okna. Obstal je za vrati in prisluškoval nekaj trenutkov. Na steni je tekla ura in zastokala ob vsakem drugem udarcu. Ko se je pričel, da prihaja Zalkino dihanje od peči, je stopil s tremi koraki do mize in sedel na klop.

Sedel je nepremičen ko soha. Tista izba je imela poseben duh, ki ga je poznal že od prej. Ob tem spominu ga je obšlo posebno čustvo, ki ga je z muko zatiral v sebi. Dihal je težko, pridržano in zbiral misli. V kotu je škrebala miška. Mohor je nenadoma obrnil pozornost na Zalko, ki je šumela z obleko.

»Kaj delaš?«

»Oblačim se. Postalo mi je hladno.«

»Ali gori luč?«

»Ne. Ali naj jo prižgem?«

»Ni treba. Jaz je ne potrebujem. Tebi pa je vseeno, če me vidiš ali ne.«

»Ali oče že spi?« se je oglasil Mohor.

»Ne vem, če spi. Na izbi leži.«

Mohor se je napol sključil, mrtve oči so se mu upirale v mrak. Zdelo se je, da prebadajo Zalko, ki je z rokami v naročju zopet sedela ob peči. Rad bi jo bil videl. Ne take, kakršna je bila pred leti, ampak njen pravi obraz. In kakor da ga že ob sami slutnji njenega pravega obličja obhaja grozno začudenje, so se mu na široko odpirale veke. Kako, da je najprej mislil nanjo in ne na Tineta? Ali ni potrta? Ne. In, čudno, ni bil vesel tega spoznanja.

»Nič nisi jokala?« jo je vprašal.

»Kaj mi hočeš?« je zašepetala.

»Nič ti nočem,« ji je odgovoril Mohor počasi, kakor iz globokih misli. »Nič.«

Zganil se je, se naglo dvignil in odšel proti njej. Hoja mu ni bila več tako gotova kot prej, z obema rokama je lovil pred

seboj. Zdelo se je, da išče v temi dekle, da bi jo zgrabil za vrat in zadavil.

Ustavil se je tik pred njo. Roke so mu omahnile, kakor da se je zavzel nad tem srečanjem. Negotovost je trajala le za trenutek. Znova jih je dvignil in jih ji položil na glavo. Otikal ji je čelo, obrvi, oči, nato lica, na katerih ni bilo sledu solzá. Ko je pred dvema urama trpko mislil nanjo, se ji še ni bil do konca odpovedal. Njegovo čustveno razmerje do nje še vedno ni bilo do dna izčiščeno. Še enkrat je hotel govoriti z njo in jo »videti«; to ga je najbolj prignalo k njej. Zdelo se mu je, da prsti ne otipavajo le zunanji oblik njenega obraza, ampak da ji preiskujejo dušo. Dà, bila je spremenjena. Morda nikoli ni bila taka, kakršno je hranil v svojem spominu. Neki šesti čut mu je govoril to vse različneje kot prsti in spoznanja prejšnje noči in tistega dne. To ga je v hipu ozdravilo strasti, ki ga je mučila vsa ta leta. Hkrati ga je objel srd varanega človeka. Roke so mu drhtele; najrajši bi se bil na mestu maščeval za vse trpljenje. Toda prsti mu niso bili poslušni; mehko so plezali čez njene

Evropska skupnost: pravni temelji...

■ nadaljevanje s 7. strani

- zagotovitev svobodne konkurence v Evropskem enotnem tržišču; (svobodna konkurenca, poudarja Skupnost, je temelj gospodarskega razvoja);
- preprečevanje neravnovesij v plačilnih bilancah držav članic;
- zблиžanje zakonodaj držav članic za delovanje Enotnega tržišča;
- ustanovitev Evropskega socialnega sklada ali FSE za povečanje zaposlitve in dvig življenjske ravni delavcev;
- ustanovitev Evropske banke za naložbe ali BEI v korist gospodarskega razvoja Skupnosti;
- pridružitve Prekomorskih dežel (bivših kolonij) za olajšanje gospodarstva v svetu.

Evropska skupnost je zdaj — kot rečeno — skupno ime za tri ustanove CECA, CEE in EURATOM, in sicer na podlagi Bruseljske pogodbe z dne 1. julija 1967. S to pogodbo so tri ustanove dobile tudi enotne vodilne organe. Ti so:

- ministrski svet, ki je za zdaj v imenu 12 držav članic zakonodajni organ;
- izvršna komisija, ki je izvršni organ (sedež ima v Bruslju);
- evropski parlament, ki ima za zdaj glede zakonov posvetovalni glas, a ima tudi politično nadzorstvo nad Skupnostjo. Prvič je bil neposredno izvoljen junija 1979 in njegova oblast raste. Sedež ima v Strasburgu;
- evropsko sodišče, ki jamči spoštovanje prava Skupnosti. Sedež ima v Strasburgu.

Ze omenjena »Bela knjiga« iz leta 1985 vsebuje Koledar, po katerem se postopno formira Evropsko enotno tržišče 1992. Gre za 222 členov, ki predvidevajo 287 direktiv ali zakonov za ustanovitev Enotnega tržišča z odpravo netarifnih pregrad, ki so fizične, tehnične in fiskalne.

Direktive predlaga izvršna komisija ter jih — po preučitvi v evropskem parlamentu — potrди ministrski svet, a države članice morajo zanje odobriti še notranje zakone. Doslej je bilo odobrenih okrog 200 direktiv od 287 za formiranje Evropskega enotnega tržišča. Evropska skupnost izdaja tudi pravilnike (»regolamenti«), ki pa začnejo veljati takoj po objavi v evropskem Uradnem listu,

Naslednji važen korak v evropski integraciji je Evropski enotni akt, ki je pričel veljati 1. julija 1987. S to listino so dvanajstere države sprejele zlasti dva zgodovinska sklepa:

- institucionalizirale so ali dale formalni značaj evropski kooperaciji za hitrejši napredek na poti do Politične zveze ali Konfederacije ali Združenih držav Evrope;
- modernizirale so rimsko pogodbo CEE iz leta 1958 za hitrejšo ustanovitev Evropskega enotnega tržišča 1992.

Enotni akt odpravlja veto ter zdaj tudi za bistvene odločitve zadošča kvalificirana večina. Nadalje je bil ustanovljen Evropski svet, ki je postal najvišji organ Skupnosti ter združuje predsednike držav in vlad.

Evropski svet je treba ločiti od Sveta Evrope, ki je bil ustanovljen 5. maja 1949 v Londonu ter ima zdaj sedež v Strasburgu. Njegova naloga je, da brani človeške pravice in krajevne avtonomije ter tako tudi narodne manjšine.

Evropski svet je imel konec lanskega leta v Rimu vrhunsko zasedanje, na katerem je sklepal o postopnem formiranju evropske Monetarno-ekonomske zveze ter o skupni valuti. Ta zveza bo ustanovljena v treh fazah. Prva faza se je začela 1. julija 1990 z odpravo vseh pregrad za prost pretok kapitalov med državami Evropske skupnosti. Druga faza bi se morala pričeti 1. januarja 1994, ko bo ustanovljena Evropska centralna banka. Tej bodo Narodne banke držav članic postopno prepustile upravljanje monetarne politike. Evropska centralna banka v začetku ne bo kovala denarja. Sprva bo njena glavna naloga ta, da v celotni Evropski skupnosti zajamči stabilnost cen ter enako brzdaje inflacije. Po treh letih, to je leta 1997, bo izvršna komisija poročala Evropskemu svetu o napredovanju Monetarno-ekonomske zveze in pred koncem stoletja bi države članice morale dobiti pravi skupni denar ECU, ki je zdaj samo obračunska enota.

Prvega maja je uvedla ECU kot obračunsko enoto tudi Republika Slovenija; imenuje se »SE-KU«, to je »slovenski ECU«.

Politična zveza Evrope pa je, kot rečeno, stvar novega tisočletja.

(V prihodnji številki NL drugo poglavje: »VISOKA TEHNOLOGIJA IN KONKURENCNOST PODJETIJ«)

rahlo odprte ustnice na brado. Bilo je, kakor da jo objokujejo. Dosegle so vrat in se v rahlem loku zopet dvignile na čelo.

Zalka je bila sklopila veke. Nič več ni trepetala, ni se ga več bala. Čutila je, da se ji nič ne more zgoditi. Četudi se ji je zdel nekam grozen v svojem početju, je slutila, da se je v fantu nekaj preobrnilo. Prsti so jo otipavali božajoče, z ljubeznijo. Bilo ji je, kakor da so se v Mohorju z vso silo prebudili neki nežni spomini, od katerih se zdaj slep ne more ločiti. Tedaj je vzdrhtelo tudi v njej. Izmučena, osamljena se je nehoté z vso dušo naslonila na preteklost. Bilo ji je, kakor da Mohor nikoli ni bil oslepel, da ni bilo zločina tiste noči, da so bila vsa ta leta le sanje.

»Mohor!« je dahnila.

Fant se je zdramil in umaknil roke. Občutke, ki so mu nepoklicani prihajali v srce, je zopet potlačil nekam v temne globine.

Znova je sedel k mizi, naslonil glavo in mislil. Bila sta tiho.

»Ali Tineta ni bilo tu?« je vprašal čez čas.

»Kaj mi je do njega!« je užaljena stresla z glavo.

»Zaradi tebe je storil, kar je storil,« je rekel Mohor na videz mirno.

»Zaradi mene?« se je razburila zaradi občutka sokrivde, ki jo je še sama s težavo zaganjala v najtemnejši kot svoje duše. »In — saj so povedali, da si bil ti vzel nož z mize ...«

Znova je občutila neko temno grozo pred Mohorjem. Tej se je pridružila taka mržnja, da ji je ugasnila vsaka senca sočutja do slepca. Hotela bi ga bila zadeti čim globlje.

Tenja ob mizi se je zdrznila, a nato mirno obsedela. Nastal je dolg molk. Tema in tihota sta čarali Zalki strahotne podobe pred oči.

»Kaj mi hočeš?« je strastno zašepetala. »Po kaj si prišel?«

Mohor je dvignil obraz in si obrisal čelo. Bilo je očitno, da trpi. Nato je zopet dolgo molčal. Slišati je bilo le stokanje ure in sapo dveh ljudi.

Potujete v Rim?

Nekoč hotel Bled, danes hotel Emona!

Obveščamo vas, da smo 15. marca 1991 odprli v Rimu hotel Emona.

Za rojake poseben popust. Naslov hotela: 00185 - ROMA, Via Statilia 23, Tel. 06-7590382, fax: 06-7594747.

Dobrodošli!

Lastnik hotela Emona
Vinko Levstik

TRAGIČNA SMRT PRED 15 LETI

Pred 15 leti sta 8. maja izgubila življenje v prometni nesreči na cesti Ljubljana - Zagreb dva profesorja Glasbene matice, 43-letni Erminij Ambrozet in 25-letna Jožica Lasič. Umrla sta, ko sta se vračala z glasbenega tekmovanja na Hrvaškem. Prof. Ambrozet iz Trsta je bil priznan klavirski pedagog, Lasičeva, ki je bila doma iz Sovodenj na Goriškem, pa je začela poučevati malo pred svojo tragično smrtjo in se je obenem že uveljavila kot nadarjena pianistka.

GALERIJA KATOLIŠKE KNJIGARNE Gorica, Travnik 25

vabi na otvoritev razstave akvarelov Magde in Emila Marinšek iz Ljubljane, ki bo v soboto, 18. t.m., ob 18. uri.

Razstava bo odprta do 15. junija 1991 vsak dan, razen ponedeljka, od 8.30 do 12.30 in od 15.30 do 19.30.

—0—

Slovenski ministrski predsednik Peterle, zunanji minister Rupel in novoizvoljeni predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Horvat se mudijo na uradnem obisku v Moskvi. Slovenska delegacija je gost ruske vlade. V prestolnici Ruske republike so ob tej priložnosti podpisali več pogodb, ki urejajo gospodarsko sodelovanje med Rusijo in Slovenijo.

»Zalka, ti si slaba ženska,« se je slednjič oglasilo iz teme. »Zalka, ali se zavedaš, da si slaba ženska?«

»Vem, da sem slaba ženska,« se je skušalo dekletu porogljivo nasmehovati. Ne, saj se ni imela za slabo žensko; bila je taka, kakršna je bila, ni mogla biti drugačna. »In ker sem tako slaba ženska, zakaj me ne pustite v miru? Ali sem se mar komu ponujala? Nikomur.«

Mohor je trdo molčal.

»In se nikomur ne bom ponujala,« je Zalka nadaljevala; bila je razdražena in razboljena do zadnjega vlakenca. »Po svetu pojdem, da ne bodo s prstom kazali za menoj. V Argentino pojdem,« se je iz negotovosti, ki jo je mučila ves večer, nenadoma odločilo v njej.

»Le pojdi!« se je dvignil Mohor. »Le pojdi!« je ponovil in stopil do vrat, kjer je obstal za nekaj trenutkov. »Da so nož videli v mojih rokah, praviš?«

Zalka mu ni odgovorila. Premagale so jo bile solze; tiščala je obraz v dlaneh in se zadrževala, da ni hlipala.

(Dalje)